

เทศน์งานพระราชทานเพลิงศพ
 ท่านพระครูวิมลญาณวิจิตร (หลวงปู่บุญ ชินวโร)
 ณ วัดป่าศรีสว่างแดนดิน อ.สว่างแดนดิน จ. สกลนคร
 เมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๓๓

ทาน-ศีล-ภาวนา

นโม ตสส.....(๓ หน)

ทานํ เทติ สีลํ รกฺขติ ภาวนํ ภาเวตฺวา เอกจฺโจ สคฺคํ คจฺฉติ เอกจฺโจ โมกฺขํ คจฺฉติ
 นิสุตฺตสยฺนฺติ.

วันนี้เป็นวันสำคัญสำหรับเราทุก ๆ ท่าน ไม่เว้นแม้รายเดียวว่าจะไม่เป็นเช่นตั้งวันนี้
 คือวันนี้เป็นวันพระราชทานเพลิงศพของท่านพระครูวิมลญาณวิจิตร หรือท่านอาจารย์บุญ
 ท่านได้มรณภาพล่วงไปแล้ว วันนี้กำหนดจะพระราชทานเพลิงคือเผาศพท่าน บรรดาพี่น้อง
 ทั้งหลายได้มาจากทางไกลทางไกลทั้งพระและฆราวาส ได้มาปลงธรรมสังเวชในเหตุที่สุด
 วิสัย ซึ่งเราทั้งหลายจะต้องเล็ดลอดไปได้ไม่มีแม้แต่รายเดียว วันนี้จึงได้มาปลงธรรมสังเวช
 เพื่อนำธรรมเหล่านี้เข้ามาพิจารณาเป็นคติเครื่องเตือนใจของเราทั้งหลาย ว่าวัน
 หนึ่ง ๆ เรารายใดรายหนึ่งจะต้องเป็นอย่างนี้แน่นอนไม่สงสัย เพราะฉะนั้น ในขณะที่เรามี
 ชีวิตอยู่นี้ควรจะทำสิ่งใดซึ่งเป็นประโยชน์แก่ตนและโลกทั่ว ๆ ไป ก็ให้พึงชวนชวยในสิ่งที่
 เป็นประโยชน์แก่ตนและโลกเท่านั้น อย่าเสาะอย่าแสวงอย่าดิ้นรนกระวนกระวายในสิ่งไม่ดี
 ทั้งหลาย ซึ่งเป็นผลนำมาซึ่งความทุกข์ไม่อาจสงสัย

เวลามีชีวิตอยู่พระพุทธเจ้าท่านสอนให้พวกเราทั้งหลายสร้างคุณงามความดี ตั้ง
 ภาชิตที่ได้ยกขึ้นไว้ ณ เบื้องต้นนั้นว่า ทานํ เทติ บรรดาชาวพุทธที่รู้จักตนจึงพยายามสร้าง
 คุณงามความดีทั้งหลาย มีการให้ทานเป็นพื้นฐานของมนุษย์ที่อยู่ร่วมกัน การให้ทานเป็น
 การเสียสละวัตถุสิ่งของเงินทองสติปัญญากำลังวังชาของเรา มีมากมีน้อยเฉลี่ยเพื่อแผ่แก่
 เพื่อนมนุษย์และสัตว์ทั่ว ๆ ไป ให้ได้รับความสุขทั่วหน้ากัน นี้เรียกว่าทาน ทานคือการ
 เสียสละนี้เป็นธรรมสำคัญประจำกับมนุษย์ที่เป็นสัตว์สังคม คืออยู่คนเดียวไม่ได้ เป็นผู้ซี้
 ซลาดที่สุดก็คือมนุษย์ของเรา จะอยู่คนเดียวตัวเดียวเหมือนสัตว์บางประเภทเช่นแมวเป็น
 ต้นก็อยู่ไม่ได้ ต้องวิ่งหาหมู่หาเพื่อนหาญาติหาวงศ์ชวักไขว่ และตั้งบ้านตั้งเรือนตั้ง
 ครอบครัวตำบลอำเภอจังหวัดมณฑลประเทศชาติขึ้นมาเป็นกลุ่ม ๆ นี้คือมวลมนุษย์ต้องอยู่
 ร่วมกันเพราะอยู่คนเดียวไม่ได้

เมื่อเป็นเช่นนั้นจึงควรเห็นโทษแห่งความซี้ซลาดของตน ที่ต้องอาศัยเพื่อนฝูงอยู่
 การอาศัยเพื่อนมนุษย์ ธรรมที่มีประจำเพื่อนมนุษย์ก็คือทานการเสียสละต่อกัน ความไม่

เห็นแก่ตัว ความไม่โลภจนน่าเกลียด ความไม่ตระหนี่ถี่เหนียว ความให้อภัยกัน ความเมตตาสงสารซึ่งกันและกัน นี่เป็นธรรมประจำมนุษย์ที่อยู่ร่วมกัน ขอให้เราทั้งหลายซึ่งเป็นลูกตถาคตได้แก่ ชาวพุทธ ได้นำไปปฏิบัติต่อกัน ไม่ว่าวงแคบวงกว้างตลอดทั่วถึงด้วยอำนาจแห่งทานคือการเสียสละนี้ นอกจากจะเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นแล้ว ยังย้อนกลับเข้ามาเป็นสารคุณอันสำคัญประจำตนอีกด้วย ท่านเรียกว่าทานบารมี คนที่จะมีความสุขความเจริญไปที่ไหนไม่อดอยากขาดแคลน ย่อมเป็นไปจากความเป็นผู้มีจิตใจกว้างขวางให้ทานเสียสละนี้แลเป็นสำคัญ นี่เป็นข้อที่ ๑

ข้อที่ ๒ ศิล คือการรักษาความเรียบร้อย ความสวยงาม ความสงบร่มเย็นต่อกันระหว่างมนุษย์อยู่ด้วยกัน ตลอดสัตว์ทั่วไปให้รักษา ศิล แปลว่าอะไร ถ้าแปลตามศัพท์แล้ว ศิลนั้นก็แปลว่าหิน หินเป็นอย่างไร หินมีความแน่นหนามั่นคงมาก แม้แต่ก้อนเล็กๆ เราจะเอาไม้ไปทุบไปตีก็ไม่แตก ต้องเอาสิ่งที่แข็งเหมือนกันไปทุบไปตบไปต่อๆ ไปทำลายหินที่แข็งๆ นั้นจึงจะแตกกระจายออกไปได้ นี่ก็เหมือนกัน เราเป็นชาวพุทธให้มีจิตใจแน่นหนามั่นคงเช่นเดียวกับหิน คือแน่นหนามั่นคงต่อศีลต่อธรรมต่อคุณงามความดี ต่อพระโอวาทคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า

เพราะคำว่าศาสนธรรมของพระพุทธเจ้านั้น ทรงสั่งสอนเพื่อความสงบสุข เพื่อความเจริญรุ่งเรืองทั้งภายในจิตใจและทางกายวาจาความประพฤติ ทุกอย่างให้เป็นความดีงามไปตามๆ กัน ท่านจึงเรียกว่าศิล แปลว่าความมั่นคง เชื่อบุญ เชื่อกรรม เชื่อนรกเชื่อสวรรค์ เชื่อพรหมโลกนิพพาน ว่าเป็นของมีอยู่ตั้งเดิมตามหลักศาสนธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนไว้แล้วนั้น สิ่งใดที่เป็นภัยแก่ตนซึ่งจะหลุดลากลงไปทางต่ำ เช่นตกนรกหมกไหม้ เป็นต้น สิ่งนั้นอย่าได้พากันทำ เราเองก็ทำความเหนียวแน่นภายในจิตใจของเราว่าจะไม่ทำถึงชีวิตจิตใจสังขารร่างกายจะแตกสลายลงไปก็ตาม แต่ความมั่นคงในศิลในธรรมนี้ไม่ยอมให้พลัดพรากจากจิตใจของเราไป นี้เรียกว่าศิล แปลว่าความเหนียวแน่นมั่นคง หรือแปลว่าหิน

ทำตัวของเราให้เป็นเหมือนหินแท่งทึบ เหมือนภูเขาทิ้งลูก อย่านำได้หวั่นไหวต่อความซู่ซ่าลามกที่ยุแหย่ก่อวณอยู่ในจิตใจเรา ชักชวนเราให้ทำความชั่วอยู่ตลอดเวลาให้เราพึงระมัดระวังเวลาสิ่งเหล่านี้มายุแหย่มากกระชิบกระชาบภายในจิตใจ เราทำแต่คุณงามความดี คำว่าศิลจึงเป็นสิ่งที่สวยงามสำหรับมนุษย์เรา บุคคลผู้ใดมีศิลผู้นั้นย่อมสวยงาม การประพฤติตัวก็งาม พุดจาก็ไม่โกหกเหลวไหลไม่หลอกลวง พุดมีความสัตย์ ความจริงต่อกัน

ศิลเฉพาะฆราวาสเราไปที่ไหนท่านก็ประกาศเสมอ สักครู่นี้ก็ประกาศเรื่องศิล อารธนาศิล ขอศิล คือขอคำแนะนำสั่งสอน วิธีปฏิบัติว่าจะปฏิบัติอย่างไรถึงจะเป็นศิลที่

ถูกต้องดีงาม จากนั้นพระท่านก็ประกาศศีลออกมา เราทั้งหลายก็พากันรับศีลตามความนิยมว่า ท่านให้ศีล ความจริงท่านประกาศเป็นสักขีพยานให้เราทั้งหลายได้ยึดจากปากจากคำของท่าน แล้วนำไปปฏิบัติตัวตามศีลด้วยความมั่นใจ ศีลนั้นท่านสอนไว้เป็นข้อ ๆ ว่า ปาณา อทินนาฯ กามesu มิฉฉาจาร มุสาฯ สุราฯ ๕ ข้อนี้เป็นธรรมจำเป็นสำหรับฆราวาสผู้ครองเรือนจะประพฤติปฏิบัติต่อตัวเองและส่วนรวม

ผู้ซึ่งให้ทานด้วย ทั้งรักษาศีลด้วย ย่อมเป็นผู้สร้างคุณงามความดีความร่มเย็นไว้แก่ตนโดยสม่ำเสมอ คนมีศีลมีธรรมไปที่ไหน ไม่มีใครรังเกียจ มีแต่ผู้รักผู้ชอบใจผู้เทิดทูนผู้เคารพนับถือ ไม่ว่าเด็กไม่ว่าผู้ใหญ่ ไม่ว่าคนจนคนรวยคนโง่คนฉลาดคนมั่งมีศรีสุขขนาดไหนประการใด ขอให้ศีลอยู่ในกายวาจาใจของตนเถิด ผู้นั้นเป็นผู้มีทรัพย์สมบัติภายในอันสำคัญติดตัว ไปที่ไหนสวยงาม มีแต่คนอยากคบค้าสมาคมไม่มีใครรังเกียจ นี่เป็นข้อที่ ๒

ที่กล่าวไว้เบื้องต้นว่า ทาน ๓ เทติ คนใจบุญย่อมหนักแน่นในทาน ย่อมหนักแน่นในการรักษาศีล ย่อมสนใจใคร่ต่อการภาวนารักษาจิตใจของตนให้สงบร่มเย็น ใจที่มีความสงบ ย่อมเป็นใจที่มีความสุขและผ่องใสอยู่ภายใน ผลแห่งการปฏิบัติธรรมทั้ง ๓ ประการนี้สำหรับผู้บำเพ็ญท่านว่า เอกจุใจ สคฺคํ คจฺจติ บางพวกย่อมไปสวรรค์ เอกจุใจ โมกขํ คจฺจติ บางพวกย่อมก้าวขึ้นสู่นิพพาน นิสุตฺตํ โดยไม่ต้องสงสัย

เพราะธรรมะของพระพุทธเจ้าท่านประกาศเป็นสวากขาตธรรม คือตรัสไว้ชอบแล้ว ตั้งแต่วันตรัสรู้จนกระทั่งวันปรินิพพาน และประทานพระโอวาทให้แก่บรรดาพุทธบริษัททั้งหลายมีพวกเราเป็นต้น ได้ประพฤติปฏิบัติดำเนินตามท่านมาตั้งแต่บัดนั้นจนกระทั่งบัดนี้ ถ้าผู้ใดมีความสนใจใคร่ต่อการประพฤติปฏิบัติธรรมเรื่อย ๆ ไป ผู้นั้นก็เชื่อว่าเป็นผู้สั่งสมคุณงามความดี บุญบารมีมากมุลสมบรูณ์พูนผลขึ้นที่ใจของตนโดยลำดับ บุญเป็นธรรมชาติที่ให้ความสุข เมื่อบุญมีความสมบรูณ์พูนผลขึ้นภายในจิตใจเพียงไร ก็เท่ากับว่าส่งเสริมความสุขความเจริญให้มีขึ้นภายในจิตใจมากเพียงนั้น

ในธรรม ๓ ข้อที่ได้ยกขึ้นในเบื้องต้นแห่งภาคของการแสดงธรรมวันนี้ แสดงให้เห็นว่าทั้งหลายได้ทราบถึงคุณค่าแห่งธรรมทั้ง ๓ ประเภทนี้ว่า ทาน ๓ เทติ ให้เป็นผู้หนักแน่นในการทำบุญให้ทาน อย่าลดละ อย่าตระหนี่ถี่เหนียว และเป็นผู้มีความรักใคร่ในศีลพยายามรักษาศีลของตนให้ดี เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นคุณงามความดีที่จะสนับสนุนจิตใจเราและการภาวนายังเป็นธรรมสำคัญมาก

วันนี้จะได้อธิบายถึงภาคจิตตภาวนาให้บรรดาพี่น้องทั้งหลายฟัง ซึ่งมีพระผู้สนใจทางด้านธรรมปฏิบัติเรียกว่า พระอัฐดงกรรมฐาน มาสู่สถานที่นี้จำนวนร่วมพันองค์ ได้ถามดูแล้วเมื่อสักครู่นี้ พระเณรที่มารวมในงานนี้ล้วนแต่ท่านผู้ชอบอยู่ในป่าในเขาเจริญภาวนา

ถึงกาลเวลาที่ควรจะมาแสดงความสลดสังเวช ด้วยความเคารพนับถือความจงรักภักดีต่อครูบาอาจารย์ และมาปลงธรรมสังเวชเพื่อเป็นคติในเรื่องความเป็นความตายแก่ตน ท่านก็ออกมาจากสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในป่าในเขาลำเนาไพรโน้น และเป็นโอกาสอันดีที่จะได้ยินได้ฟังธรรมเทศนาในเวลาเดียวกัน

เพราะฉะนั้นจึงเป็นโอกาสที่เหมาะสมมาก ที่จะได้แสดงธรรมให้บรรดาพระเถรลูกหลานตลอดลูกหลานทุกท่าน ได้ยินได้ฟังอรรถธรรมตามสมควรแก่กาลเวลาในวันนี้ เพราะหลวงตาบัวปกติก็มีความยุ่งยากวุ่นวายอยู่เสมอ ก็ไม่วุ่นวายกับอะไรแหละ จะว่าวุ่นวายอยู่กับสวรรค์หรือมรรคผลนิพพานหรือก็ มรรคผลนิพพานท่านไม่ใช่เป็นของวุ่นวายพอที่จะให้ความทุกข์แก่ผู้ใด แต่เราก็อวุ่นวายอยู่กับลูกศิษย์ลูกหานั้นแล ทั้งพระทั้งเถรทั้งใกล้ทั้งไกลเข้าไปออกนอก ไปมาอยู่ตลอดเวลา อยู่ในวัดในวาก็ดีออกนอกวัดก็ดี มีแต่ความยุ่งวุ่นวายไปตลอด จึงไม่ค่อยมีเวลาที่จะได้มาพบปะกับพี่น้องทั้งหลาย สำหรับวันนี้เป็นโอกาสอันดีงามพอสมควรจึงได้มาสถานที่นี้ และได้ให้โอวาทแก่พระลูกหลานและญาติโยมทั้งหลายได้ฟังและนำไปพิจารณาพิเคราะห์ในข้ออรรถข้อธรรมที่แสดงมาแล้วก็ดี ที่กำลังจะแสดงต่อไปนี้ก็ดี เพื่อเป็นสิริมงคลแก่เรา โดยถือเอาเหตุคืองานพระราชทานเพลิงศพของท่านพระครูวิมลญาณวิจิตรซึ่งมีขึ้นในวันนี้เป็นประมาณ

เราทั้งหลายที่ได้มารวมกันอยู่ในสถานที่นี้ ล้วนแล้วแต่เป็นผู้มีใจบุญใจกุศล คนมีบุญย่อมเยือกเย็น จิตใจชุ่มชื่นเบิกบานด้วยคุณงามความดี แม้มีชีวิตอยู่ที่ชุ่มเย็น ตายไปแล้วก็ไปสถานที่ดี สู่คติที่มีความสุขความเจริญ ไม่หม่นหมอง ไม่ได้รับความทุกข์ความทรมาน จึงขอให้พากันสร้างคุณงามความดีเสียตั้งแต่เวลาที่ยังมีชีวิตอยู่นี้ เวลาตายแล้วไม่ว่าเป็นนักปราชญ์ไม่ว่าเป็นคนพาล ไม่ว่าเป็นคนโง่คนฉลาด คนดีคนชั่ว คนมั่งมีศรีสุขประการใด อันร่างกายนี้ย่อมหมดหวังด้วยกันทั้งนั้น

เวลานี้กำลังใช้งานได้ก็ขอให้พากันได้นำไปใช้ในทางที่ถูกที่ดี พาสร้างพาชวนช่วยการทำมาหาเลี้ยงชีพและสร้างคุณงามความดี ได้แก่การให้ทานรักษาศีล ภาวนา อย่าได้ประมาท เพราะชาติที่เกิดตายๆ นี้มันน่าอดหนาระอาใจเหลือกำลังที่น่าจะอดหนาระอาใจแล้ว ถ้าเรามองย้อนหลังแห่งความเป็นมาของเราได้บ้าง จะทำให้เกิดความสลดสังเวชมากมายทีเดียว เพราะเกิดในชาติใดภพใด ย่อมมีทุกข์ติดตามในภพนั้นชาตินั้นตลอดไป นอกจากอำนาจแห่งบุญแห่งกุศลที่เราชวนช่วยในเวลาที่มีชีวิตอยู่นี้เท่านั้น จะคอยจู้จี้คอยลากคอยดึงคอยบรรเทาความทุกข์ทั้งหลายไม่ให้ทรมานมากไป คอยบรรเทาความเป็นไปของเราให้เป็นไปด้วยความราบรื่นดีงาม เพราะอำนาจแห่งบุญแห่งกุศลนี้ ที่เราทั้งหลายจะพึงชวนช่วยให้มากกว่าสิ่งอื่นใดในเวลาที่มีชีวิตอยู่ เมื่อตายไปจะได้เป็นสุข

ท่านว่า อนิจจา วต สงฺขารา คือสังขารร่างกายนี้ไม่ว่าของท่านของเรา เป็นสิ่งที่ไว้ใจไม่ได้ด้วยกันทั้งนั้น เริ่มเกิดมาก็เริ่มตายได้แล้ว แม้แต่อยู่ในท้องก็เริ่มตายได้แล้ว ตกคลอดอกมาก็เริ่มตายได้แล้ว มาเป็นเด็กเป็นผู้ใหญ่เป็นหญิงเป็นชาย ไม่ว่าเฒ่าแก่ชราไม่เฒ่าแก่ชราเริ่มตายได้แล้ว เริ่มตายได้แล้ว เพราะฉะนั้นมันถึงตายได้ทุกเพศทุกวัยไม่เลือกกาลสถานที่เวลาอะไรเลย เมื่อเป็นเช่นนั้นจึงไม่สมควรที่เราจะนอนใจกับสังขารร่างกายนี้

แม้สมบัติเงินทองข้าวของจะมีมากน้อยเพียงไร เวลาที่มีชีวิตอยู่ใจของเราก็เป็นอารมณ์ผูกพันกับสมบัติเงินทองข้าวของนั้น นำมาเป็นอารมณ์หลอ่ลึงใจจิตใจให้ความสุขได้บ้าง ว่าเรามีเงินเรามีทองมีสิ่งของมีบ้านมีเรือน มีพ่อแม่มีแม่มีพี่มีน้องมีสามีภรรยา มีญาติมิตรเพื่อนฝูง ก็พอให้อบอุ่นได้บ้างเป็นอารมณ์ของใจชั่วขณะๆ เท่านั้น ครั้นแล้วก็หาความแน่นอนไม่ได้ อารมณ์อันนี้ก็พังไปได้สลายไปได้ และสิ่งทั้งหลายเหล่านั้นก็พังไปได้สลายไปได้ แม้สิ่งเหล่านั้นไม่พังเราก็พังไปได้สลายไปได้

จึงไม่มีสิ่งใดรอบตัวของเรานี้พอที่จะไว้ออกไว้ใจได้ว่าไม่จากกัน เป็นด้วยกันตายด้วยกันถึงไหนถึงกันอย่างไรไม่มีในสิ่งทั้งหลายที่กล่าวมาเหล่านี้ มีแต่สิ่งที่ไว้ใจไม่ได้จะต้องหันหลังให้กันวันหนึ่งโดยไม่ต้องสงสัย เพราะฉะนั้นท่านจึงสอนสิ่งที่ไว้ใจได้ให้พวกเราทั้งหลายได้ยึดได้ปฏิบัติบำเพ็ญ ได้แก่บุญได้แก่กุศล ทานก็ไว้ใจได้ ผลแห่งทานก็ไว้ใจได้ คือความสุขก็ไว้ใจได้ ศีลก็ไว้ใจได้ การเจริญเมตตาภาวนาก็ไว้ใจได้ พุทธิ อมมัม สงฆัม สรณัม คัจฉามิ ก็ไว้ใจได้ เรากฎาณาพุทโธฯ จะได้ชั่วระยะมากน้อยเพียงไรก็ไว้ใจได้ ตายใจได้กับคุณธรรมอันมีคุณมหาศาลเหล่านี้

เพราะฉะนั้นจงทำจิตใจของตนให้ฝึกฝืนต่ออรรถต่อธรรมที่ไว้ใจได้เหล่านี้ แนบสนิทติดกับใจอย่าได้ปล่อยได้วาง ผู้เป็นฆราวาสถ้าทำไม่ได้มากก็ให้ทำได้อย่างที่วันนี้ วันหนึ่งๆ ขอให้ระลึกถึงความตายอย่างน้อย ๕ ครั้ง ก็ยังเป็นเบรคห้ามล้อความลืมหืมตัวลืมหายใจพอประมาณ ถ้าเป็นรถก็จะไม่วิ่งจนเกินเหตุเกินผลตกหลุมลงคลองไปเสีย จะได้มีการยับยั้งบ้างวันนี้เป็นทางโค้ง นี่เป็นชุมชนุมชน นี่เป็นทางแยก ๔ แยก ๓ แยก ก็จะได้รู้จะได้ชะลอรถไม่ให้พุ่งแรงเกินไป ซึ่งจะทำเจ้าของและผู้อื่นให้เป็นอันตรายไปด้วย เราจะได้รู้สึกตัวของเราว่าเราจะต้องตายในวันหนึ่งแน่นอน

เพียงระลึกถึงความตายในวันหนึ่งๆ ๕ ครั้งเท่านั้น ไม่ได้มากก็ยังเป็นเครื่องสะตุใจทำใจของเราให้ตื่นตัวได้ไม่หลงเพลินไปตามโลกตามสงสาร ซึ่งมีแต่มีดกับแฉ่งเท่านั้นมาแต่กับไหนก็ลึบไป แต่ไม่พ้นที่สัตว์โจ่งจะต้องหลงไปตามมีดไปตามแฉ่งนี้ และตั้งความหวังไว้ตลอดไป จนกระทั่งจะตายแล้วก็ยังหวัง หวังอยากได้ความสุขความเจริญ หวังอยากร่ำอยากกรวย หวังอยากให้สมมักสมหมาย หวังทุกสิ่งทุกอย่าง หวังสมบัติเงินทองข้าวของ แม้

เกิดมาไม่เคยมีเงินมีทอง เป็นหมื่นเป็นแสนเป็นล้านเป็นโกฏิ ๆ ก็ยังหวังอยู่นั้นแล ไม่เคยมีเงินล้านก็หวังเงินล้าน ไม่เคยเป็นเศรษฐีก็หวังเป็นเศรษฐี แล้วตายทั้ง ๆ ที่ไม่สมหวัง ความหวังไม่ได้สนองเลยแม้แต่น้อย ก็ไม่เซ็ดหลาบ คือมนุษย์ผู้โง่เขลาเบาปัญญาอันนี้แล

เพราะฉะนั้นจึงต้องเอาความตายนี้เข้าไปเกาะ จะได้ระลึกถึงสิ่งเหล่านี้ว่า หากความสมหวังไม่ได้ โลกอันนี้เป็นอย่างไร สิ่งที่ไม่สมหวังได้อย่างแน่นอนก็คือพุทโธเครื่องระลึกถึงความตายและยับยั้งตนไม่หลงเพลินจนเกินไป ในโลกนี้มีแต่มีดกับแจ็กเท่านั้นเป็นสำคัญ ถ้าว่าหลวงตาบัวพูดโกหกก็ขอให้พี่น้องทั้งหลายได้ลืมหืมตาขึ้นดู เวลานี้เป็นกลางวันแจ่มใส สว่างไหม ตกกลางคืนมาค่อยลืมหืมตาดูอีกว่ามีดไหม มีด ถ้าไม่เปิดไฟไม่จุดไฟแล้วต้องมีด แล้ววันพรุ่งนี้แจ่มใส วันพรุ่งนี้ก็แจ่มอีกและวันต่อไปก็แจ่มอีก มีดอีกแจ่มอีก มีดอีกแจ่มอีก มากี่กับกี่ก็ลับแล้ว พวกเรายังไม่ทราบกันอยู่หรือ

หากว่าเราจะนับ นับไม่ได้ก็คือมีดกับแจ็กนี้แล แล้วในขณะที่เดียวกันที่นับไม่ได้ก็คือความลุ่มหลงของเราที่วิ่งตามมีดกับแจ็ก วิ่งตามความหวังอันหาประมาณไม่ได้แต่ไม่สมหวังแม้รายเดียวเลยนี้แล สิ่งทีมากที่สุดก็คือความลุ่มหลงลม ๆ แล้ง ๆ ที่เป็นอยู่ในหัวใจของเรานี้แล พระพุทธเจ้าจึงทรงสอนให้ยับยั้ง สอนให้เหยียบเบรคห้ามล้อ อย่าลืมนื้อลืมหัดตัว อย่างลืมหืมตาแจ่มแจ่ม อย่าหลงมีดหลงแจ็ก มันมีเท่านั้นแหละ อย่าลืมหัดตัวคืออย่าเข้าใจว่าตัวนี้จะไม่ตาย วันหนึ่งจะต้องตาย เศรษฐีก็ต้องตาย คนจนต้องตาย ทุกคน ๆ มีความตายได้ สัตว์ตายได้ โลกอนิจจังเป็นอย่างนี้ด้วยกัน มีความเสมอหน้ากันหมด

เมื่อเราระลึกถึงความตายในวันหนึ่ง ๆ อย่างน้อย ๕ ครั้ง ความโลภของเราจะลดตัวลงไม่โลภเสียจนดูไม่ได้ เราเคยเห็นมิใช่หรือเขาประกาศทาง น.ส.พ. ป้าง ๆ อยู่ทุกวันนี้ คือความโลภมากไม่มีเมืองพอนั้นแหละ มันทำให้โลกฉิบหายให้โลกล่มจม ให้ชาติบ้านเมืองฉิบหายปนเปื้อนเพราะความโลภไม่มีประมาณ ดูเอาเรื่องความจริงมีอยู่อย่างนั้นแล้ว นี้เรานำเรื่องโทษแห่งความโลภมาให้พี่น้องทั้งหลายได้ทราบได้ฟัง ว่าเป็นผลดีอย่างไรแก่ผู้โลก และเป็นผลดีอะไรแก่ผู้ได้รับความกระเทือนจากความโลภ มีแต่ผลชั่วมีแต่ความเสียหาย มีแต่ความทุกข์ทรมานทั้งนั้น เพราะฉะนั้นความโลภ จงอย่าให้มันมากเกินไป ถ้ามากเท่าไรก็ยิ่งทำลายเจ้าของและผู้อื่นมากขึ้นเพียงนั้น

คนเราที่ระลึกความตายได้อยู่บ้างแล้วความโกรธก็จะไม่มาก เมื่อคิดพิจารณาแล้วเรื่องความตายเป็นเรื่องใหญ่โตมากยิ่งขึ้นกว่าสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ สามารถที่จะระงับสิ่งเหล่านี้ให้อ่อนตัวลงได้ แม้ไม่ดับก็ระงับตัวลงไป ความลุ่มหลงในสิ่งต่าง ๆ ก็จะไม่ลุ่มหลงมากเกินไป จนหาขอบเขตเหตุผลไม่ได้ดังที่เป็นมาและเป็นอยู่เวลานี้ เราจะมีวันรู้สึกเนื้อรู้สึกตัวบ้าง นี่ละธรรมสำหรับพรവാสาผู้ที่อยู่ครองบ้านครองเรือน ไปบวชเป็นพระเป็นเณร

ประพฤติปฏิบัติให้เต็มเม็ดเต็มหน่วยอย่างพระอย่างเณรท่านไม่ได้ ก็ให้ชวนชวายเป็นบ้านในเรือนของตน ย่อมจะเป็นสิริมงคลแก่ตนและส่วนรวมไม่มีประมาณ

เพราะเครื่องมือที่จะทำคุณงามความดีไม่เอาอะไรมาทำ นอกจากกายจากวาจาจากใจของเรา กำลังวังชาของเราเท่านั้น มาทำคุณงามความดีทั้งหลาย เช่นเดียวกับการสร้างบาปเราก็เอากายวาจาใจไปสร้าง ฆราวาสก็สร้างบาปได้สร้างบุญได้ พระแม่จะบวชเป็นพระหัวโล้นๆ แล้วก็ตาม ผ้าเหลืองครอบตัวอยู่จนมองไม่เห็นตัว มองเห็นแต่ผ้าเหลืองก็ตาม ถ้าใจหยาบซ้าลามกเสียอย่างเดียว พระเณรก็สร้างบาปได้ เป็นบาปได้ เป็นทุกข์ได้ ตกนรกได้เช่นเดียวกันหมด เพราะเรื่องบาปเรื่องกรรมนั้นไม่ลำเอียงแล้วแต่ผู้สร้าง ย่อมได้ทั้งบุญทั้งบาปตามอำนาจแห่งการกระทำของตน

ผู้ที่ไม่มีโอกาสได้บวชเป็นพระเป็นเณรประพฤติปฏิบัติ ก็ให้สร้างตนให้เป็นคนดี อยู่ในบ้านในเรือนอยู่ในสังคมอยู่ที่ไหน ก็ให้ต่างคนต่างสร้างคุณงามความดี แล้วเอาคุณงามความดีเข้ามาคละเคล้ากันเป็นอย่างไร ของท่านก็เป็นคนดี ของเราก็เป็นคนดี เด็กก็เป็นเด็กดี ผู้ใหญ่ก็เป็นคนดี ผู้ชายก็เป็นเด็กดีผู้หญิงก็เป็นเด็กดี เอ้า สามีก็คือคนดี ภรรยาก็เป็นคนดี ไม่ทะเลาะแหวะไม่คลอนแคลน มีความจงรักภักดีต่อกัน มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อกัน มีขอบมีเขตต่อกัน ต่างคนต่างเป็นคนดีบวกกันเข้าจะเป็นความเย็น ในครอบครัวของเราที่เย็นเพราะสามีพาให้เย็น เพราะภรรยาพาให้เย็น

ทุกวันนี้เรื่องราวจะตัณหากำลังกำเร็บเสิบสาน กำลังจุดลากพวกเราทั้งหลายให้ต่ำลง เป็นสุนัขเดือน ๙ เดือน ๑๒ ให้พากันจำเอานะ สุนัขเดือน ๙ เดือน ๑๒ เป็นยังไง พอรากะตัณหากำเร็บเต็มตัวแล้ว มันไม่รู้บ้านรู้เรือนรู้ขอบรู้เขตของตัวเอง มันวิ่งจุ่นจ้านหากัน ตัวเมียก็วิ่งหาตัวผู้ ตัวผู้วิ่งหาตัวเมีย ทั้งกัดทั้งฉีกทั้งเห่าทั้งหอนไม่มีกลางวันกลางคืน มีแต่ความอึกทึกครึกโครมอยู่ทำนองนั้น ความโหดร้ายทารุณก็เกิดขึ้นกับสุนัขตัวกำลังคิกกำลังคะนองในเวลานั้นโดยไม่อาจสงสัย พอรากะตัณหากำเร็บเสิบสานเต็มที่แล้วสุนัขจะไม่รู้จักเจ้าของเลย กัดตะไปหมด บ้านเรือนไม่มาสนใจ วิ่งเฟ่นพ่านไปได้ทุกซอกทุกมุมไม่เกรงกลัวอะไรทั้งสิ้น นั่นแลเมื่อรากะตัณหามันเกิดขึ้นมากๆ แล้วเป็นอย่างนี้ (นี้หมายถึงสุนัขทางภาคอีสานเราเป็นกันอย่างนี้แล)

ที่นำเรื่องสัตว์มาแสดงให้ฟังนี้ เพื่อเป็นคติตัวอย่างแก่มนุษย์ที่เป็นชาวพุทธได้พิจารณาเป็นคติธรรมเครื่องเตือนใจจะได้ไม่หลงเพลินเกินไป เพียงสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นในสุนัขเท่านั้นก็ไม่น่าดู เหตุใดจะปล่อยให้มันรุ่มร่ามเข้ามาเกิดในคนเกิดในเรา เกิดในหญิงเกิดในชาย เกิดในระหว่างสามีภรรยา ไม่รู้ขอบเขตไม่รู้เหตุรู้ผลและทำลายศีลธรรมแหวกไปหมด ไม่มีผิวไม่มีเมื่อยที่ศีลธรรมยอมรับ สวมได้สวมใส่ราวกับสัตว์กลางป่ากลางเขาขู่ไป

หมด คนเราถ้าปล่อยให้หาคะตัณหาเกิดขึ้นมาก ๆ ไม่มียาคือศีลธรรมเป็นเครื่องรักษา ต้องเป็นพื้นเป็นไฟเผาไหม้กันทั้งบ้านทั้งเมืองโดยไม่มีใครช่วยได้เลย

ยาคือ กามเมสุ มิจฉาจาร ศีลข้อเด็ดขาด ถ้าไม่นำมาตัดความอยากอันลามกให้ขาด กระเด็น ให้รู้ว่าเป็นของเขาเป็นของเรา ให้รู้ว่ำนั้นผิวเขานี้เมียเราแล้ว อย่างไรก็ตามโลกนี้ก็พิชิตฉิบหายโดยไม่ต้องสงสัย เพราะฉะนั้นเราจึงต้องอาศัยศีลธรรมเป็นเครื่องกักกันเขตแดนไว้ ให้รู้ว่ำนั้นเป็นเขตบ้านเขานี้เป็นเขตบ้านเรา นั้นเป็นสามีเขานี้เป็นสามีเรา นั้นเป็นภรรยาเขานี้เป็นภรรยาเรา นั้นเป็นลูกเขานี้เป็นลูกเรา ต่างคนต่างมีขอบเขตมีเหตุมีผลมีเขามีเรา มีสมบัติของเขาของเราย่อมไม่กระทบกระเทือนกัน ความเป็นผู้มีศีลอยู่ด้วยกันและต่างคนต่างรักษาอยู่เช่นนี้แล้ว บ้านใดเรือนใดเย็นหมด ครอบครัวเหี้ยมเรือนใดไม่ต้องถือว่าคนนี้มีเงินเป็นหมื่น ๆ แสน ๆ เป็นล้าน ๆ ขอให้ศีลธรรมเหล่านี้ครองบ้านครองเรือนครองหัวใจ ครองตัวครองเมียเถอะ เราทั้งหลายจะร่มเย็นไปตาม ๆ กันหมด

เราอย่าวิ่งเต้นหาสมบัติเงินทองจนลืมเนื้อลืมตัว ว่าเงินหมื่นเงินแสนเงินล้านจะพาคนมีความสุขความเจริญ จะพาคนมีหน้ามีตา อย่าคิดไปให้เสียเวล่ำเวลาจะลำบากและตายเปล่า ๆ เพราะสิ่งเหล่านั้นไม่อาจทำคนให้สมหวัง ไม่อาจทำคนให้มีความร่มเย็นเป็นสุข ไม่อาจทำจิตใจของคนให้ฝากเป็นฝากตายกันได้ นอกจากศีลธรรมและศีลข้อ กามเมสุ มิจฉาจาร นี้เท่านั้น ที่จะปราบกิเลสตัวหาขอบเขตเหตุผลหาเวล่ำเวลาหาประมาณไม่ได้นี้ ให้ยุบยอบลงไป กลายเป็นคนมีขอบเขตมีเหตุมีผลมีความสุขสงบสุขเย็นใจได้ นี้แลคือบ่อเกิดแห่งความสุขความเจริญ บ่อเกิดแห่งสมบัติ ได้แก่กัมมहाสมบัติคือความสุขอันยิ่งใหญ่ ที่เกิดในครอบครัวของผู้ปฏิบัติรักษาได้

ส่วนสมบัติเงินทองเป็นหมื่นเป็นแสนเป็นล้านนั้น ถ้าเจ้าของเป็นผู้มีศีลธรรมสมบัติเหล่านั้นก็มาเป็นเครื่องเสริมให้คนดีนี้มีความสุขความเจริญ เพราะนำสมบัติเงินทองนั้นไปใช้ให้เกิดผลเกิดประโยชน์ ตามความฉลาดตามความมีธรรมของตน ถ้าเป็นผู้ชั่วเสียหายเสียอย่างเดียว เป็นผู้ทำลายศีลธรรมเสียอย่างเดียว เงินทองข้าวของเหล่านั้นก็กลับมาเป็นพื้นเป็นไฟเผาไหม้ให้هلكเหลวไปหมด จึงอย่าเข้าใจว่าสมบัติเหล่านั้นจะพาความสุขความสมหวังให้บุคคลโดยถ่ายเดียว สิ่งที่ทำความทุกข์ความฉิบหายให้แก่คนผู้ไม่ฉลาดก็คือสมบัตินั้นแล ฉะนั้นจึงไม่มีอะไรเหนือธรรมคือความถูกต้องดีงามไปได้ ที่จะระงับดับความชั่วร้ายทั้งหลาย ให้เป็นความสงบเย็นในครอบครัวและส่วนรวม

เราไม่เป็นนักบวชก็ตาม เราอยู่ในบ้านเราสร้างราศีเราก็ก็นั่น เมียก็ให้รู้จักผัว ผัวให้รู้จักเมีย อย่าข้ามอย่าเกินอย่าลบลู่ดูหมิ่นกัน ผู้ชายคนอื่นไม่ใช่ผัวของตน มีก็หมื่นก็แสนคนก็ตามนั่นไม่ใช่ผัวของเรา ไม่ใช่สมบัติของเราเราไม่สนใจไยดี เช่นเดียวกับเราเดินผ่านไปห้างร้านเขา สมบัติอยู่ในห้างร้านเขามีมากขนาดไหน นั้นเป็นสมบัติของเขา เป็นห้าง

ร้านของเขา ไม่ใช่สมบัติของเราไม่ใช่ห้างร้านของเรา เราไม่แตะต้องเราไม่สนใจ นี่ก็เหมือนกันชายมีมากขนาดไหน หญิงมีมากขนาดไหนในโลกนี้ นั่นไม่ใช่ของเรา นั่นไม่ใช่สามีของเรา นั่นไม่ใช่ภรรยาของเรา เราไม่ยุ่ง ของเรามีคนเดียวและมีอวัยวะทุกส่วนครบสมบูรณ์บริบูรณ์แล้ว ไม่ว่าจะภรรยาไม่ว่าสามีไม่มีใครบกพร่อง มีสมบูรณ์ด้วยกัน เครื่องฝาอกเป็นฝาอกตายมีสมบูรณ์ด้วยกันแล้ว ให้มีความพอดีอยู่กับสิ่งเหล่านี้

ท่านกล่าวไว้ว่า สนฺตฺตฺฐฐฐ ให้มีความพอดีอยู่กับภรรยาของตนนี้ และให้เด็ดขาดลงไปกว่านี้เพื่อความสงบร่มเย็นเป็นที่ตายใจกันได้อย่างแท้จริงก็คือ อပ္ปิจฺจตา เป็นผู้มักน้อยในอารมณ์เครื่องเสริมไฟ คือให้เป็นผู้มักน้อยในสามีภรรยา ให้มีเมียคนเดียวมีผัวคนเดียวนี้เท่านั้น ไม่มีอะไรเคลือบแฝงให้นอกเหนือไปจากนี้ มีผัวเดียวเมียเดียวเท่านั้น เป็นความตายใจและสงบเย็นต่อกันอย่างยิ่ง สิ่งนอกนั้นเป็นส่วนเกิน สิ่งนอกนั้นเป็นกาฝากเป็นผากต้นไม้ กาฝากกับผากนั้นเป็นอันเดียวกัน ภาคอีสานเรียกว่าผากต้นไม้ ภาคกลางเรียกว่ากาฝาก หรือภาษาทั่วไปที่เราใช้ในเมืองไทยนี้เรียกว่ากาฝาก

นั่นเป็นหญิงกาฝาก นั่นเป็นชายกาฝาก นั่นเป็นผัวกาฝาก นั่นเป็นเมียกาฝาก ที่จะมากัดมากินดูดกลืนเอาเนื้อหนังในครอบครัวของเราให้เหือดแห้งลงไป และทำลายจิตใจของครอบครัวผัวเมีย ตลอดลูกเล็กเด็กแดงให้เป็นพินเป็นไฟไปตาม ๆ กัน จิตใจซึ่งเคยมีความสงบร่มเย็นต่อกันระหว่างสามีภรรยาต้องพังทลายลงไป ด้วยหญิงกาฝาก ด้วยชายกาฝากนั้นโดยไม่อาจสงสัย เพราะฉะนั้นจงพากันระมัดระวังให้มากเรื่องหญิงกาฝากชายกาฝาก ด้วยศีลธรรมอันดีงาม มีศีลข้อ กามเมสุ มิจฉาจาร เป็นธรรมเครื่องปราบโรคพรรคนี้ได้อย่างเอก ฟัน้องทั้งหลายจะมีความร่มเย็นเป็นสุข โรคกินไม่รู้จักอิมพอจะไม่กล้ำมาแอบแฝงได้

ศีลธรรมของพระพุทธเจ้าให้ผลสด ๆ ร้อน ๆ ถ้าเราตั้งใจนำมาประพฤติปฏิบัติอย่างเอาจริงเอาจังแล้วศีลธรรมจะเด่นชัดภายในตัวเรา ความสงบร่มเย็นก็จะเด่นชัดในวงมนุษย์เรา เฉพาะอย่างยิ่งสามีกับภรรยาในครอบครัวของเรานี้แล จะเป็นครอบครัวที่มีความร่มเย็นเป็นสุขมาก ขอให้พากันเชื่อพระพุทธเจ้าและทำตามคำสั่งสอนพระพุทธเจ้านี้เถิด จะเห็นความสงบสุขประจักษ์ใจ อย่าทำตามกิเลสตัณหาที่มันพาเหาะพาทะเยอทะยานด้วยความอยากอันใหญ่หลวง โดยมีหนึ่งแล้วไม่พอ มีสองมาแล้วไม่พอ อยากมี ๓ อยากมี ๔ อยากมีมาก ๆ ไม่รู้จักอิมพอ และนำพินนำไฟมาเผาไหม้ครอบครัวแบบอย่างกันทั้งเป็นสด ๆ ร้อน ๆ นั่นแล ผลของมันจะหนักองพินกองไฟไปไหน

ท่านว่า นตฺถิ ตณฺหสฺมา นที แม่น้ำมหาสมุทรทะเลหลวงนั้น จะมากก็ตามแต่ยังมีฝั่งมีฝาย เราหยั่งก็ยังทราบได้ว่ามันลึกตื้นขนาดไหน กว้างแคบขนาดไหนยังพอทราบได้ แต่อำนาจของกิเลสตัณหาไม่มีใครจะหยั่งทราบได้เลย เหมือนกับไฟได้เชื้อ ไส้เชื้อเข้าไป

เท่าไรไฟจะแสดงเปลวขึ้นจรดเมฆๆ ไฟไม่ได้ดับเพราะเชื้อที่ใส่เข้าไปป้อนมันนั้นเลย แต่ มันจะดับด้วยน้ำคืออรรถคือธรรมความพอดี ความมีขอบเขต ความมีเหตุมีผล ความมี กฎเกณฑ์บังคับมันเท่านั้น

เราเองทุกๆ คนก็ทราบแล้วเพราะเราไม่ใช่เด็ก ว่านี่คือเมียของเขา นั่นคือผัวของเรา เราทำไมจะไม่ทราบ เราทราบอยู่แล้ว ทำไมจึงไปเห็นหญิงอื่นชายอื่นว่าดีกว่าผัวกว่า เมียของตน นี่คือบุคคลประเภทหน้าด่านสันดานเลวกินไม่เลือก ครั้นกินไปๆ ยาพิษก็กลืน เข้าไปด้วย กลืนเข้าไปด้วย มันก็ตายได้ นี่แหละที่ว่าพินว่าไฟเผามนุษย์ผู้กินไม่เลือก อย่าง น้อยร้าวรานหาความสงบสุขด้วยกันไม่ได้ ทรัพย์สมบัติเงินทองได้มามากน้อยก็ไหลซึม ออกไป ส่วนนี้ให้หญิงกาฝาก ส่วนนั้นให้ชายกาฝาก ไหลออกไปซึมออกไปไม่หยุดหย่อน เมื่อช่องทางรั่วไหลมีอยู่ นี่แลท่านเรียกว่าผู้ก่อไฟเผาบ้าน

สุดท้ายพ่อกับแม่ก็มองหน้ากันไม่ได้ ลูกเต้าหลานเหลนที่อยู่ในครอบครองของพ่อแม่ เมื่อเห็นพ่อแม่เป็นอย่างนั้นเด็กก็หน้าซีดไปหมด เรียนหนังสือก็ไม่รู้เรื่อง เข้าเพื่อนเข้า ผูกก็ไม่ติด กลัวถูกเขาตีฉินินทา กลัวถูกเขาดูถูกเหยียดหยาม แล้วเขาก็ดูถูกจริงๆ เสีย ด้วยเพราะพ่อแม่ทำตัวไม่ดี นี่เป็นความเสียหายลูกลามไปถึงไหน นี่ละอำนาจแห่งต้นหา ความทะเยอทะยานไม่พาใครให้อยู่เย็นเป็นสุข ให้เข้าถึงความสะดวกสบายได้เลย มีแต่พิน แต่ไฟเผากันตลอดเวลา ขอให้พี่น้องทั้งหลายจำไว้อย่างถึงใจ เพราะเป็นโรคพินโรคไฟเผา มนุษย์ผู้ไม่รู้จักอิมพอให้เป็นเถ้าเป็นถ่านได้จริงๆ ไม่มีทางสงสัย

ศีล ๕ วันนี้รับไปเพื่อใคร ถ้าไม่รับไปเพื่อเราทั้งหลายนี้จะรับไปเพื่อใคร และใคร เป็นคนทำลายความสุขความเจริญในครอบครัวเหี้ยเรือนและในตัวของเราอยู่เวลานี้ ก็ เพราะความไม่รู้จักรัประมาธคือความอิมพอนั่นเอง เพราะฉะนั้นจงพากันนำศีลน้าธรรมนี้ ไปปฏิบัติรักษา แล้วเราจะมีธรรมะเป็นสุขทั่วหน้ากัน นี่คือสำหรับฆราวาส ผู้ปฏิบัติ ตนให้เป็นศีลเป็นธรรม ย่อมมีความสุขความเย็นใจได้เช่นเดียวกับพระนั้นแล

ที่นี้จะพูดถึงฝ่ายพระบ้างพอเป็นคติเครื่องเตือนใจที่ได้มีโอกาสมาในงานนี้ พระที่ บวชเข้ามาแล้วพระพุทธเจ้าท่านสอนว่าอย่างไรบ้าง วันนี้จะแจ้งเรื่องของพระพุทธเจ้าที่สอน พระให้พี่น้องทั้งหลายฟัง ทั้งพระลูกพระหลาน ทั้งประชาชนญาติโยมที่เป็นพ่อแม่ของพระ ของเณรทั้งหลายเหล่านี้พอเข้าใจทั่วถึงกัน พระพุทธเจ้าเป็นศาสดาองค์เอก ท่านเป็นเอก มาจากอะไร เบื้องต้นก็เป็นมาจากทานบารมี ศีลบารมี จนกระทั่งภาวนา ก้าวเข้าสู่การ ภาวนาอย่างแท้จริงไม่มีคำว่าเหลวไหล

ในเวลาเสด็จออกทรงผนวชบวชแล้ว ทรงบำเพ็ญพระองค์ด้วยจิตตภาวนาล้วนๆ ได้รั่มโพธิ์ในคืนวันเดือน ๖ เพ็ญไม่หยุดไม่ถอย สละเป็นสละตายกับที่ประทับคือที่นั่งนั้น โดยถ่ายเดียว โดยทรงตั้งพระทัยอธิษฐานว่า ถ้าเราไม่ได้ตรัสรู้ในสถานที่นี้แล้ว เราจะไม่ลุก

ขึ้นจากที่นี่เลย มีการตรัสรู้ธรรมแล้วเท่านั้นเราถึงจะลุกจากสถานที่นี้ได้ นั่นเป็นความสัตย์ ความจริงของสิทธัตถราชกุมาร ที่เสด็จออกบวชและประทับนั่งอยู่ใต้ร่มโพธิ์ในคืนวันเดือน ๖ เพ็ญนั้น ทรงตั้งสัจอธิษฐานไว้ ๒ ข้อ ๑) ต้องให้ได้ตรัสรู้เท่านั้น ๒) ถ้าไม่ได้ตรัสรู้ที่ นั่งนี้กับที่ตายต้องเป็นที่เดียวกันจะเป็นอย่างอื่นไปไม่ได้ คือท่านจะไม่เคลื่อนลุกจากที่ ประทับนั้น นี่แลศาสตาของพวกเราท่านภาวนาอย่างเอาจริงเอาจัง จนกระทั่งในคืนวัน เดือน ๖ เพ็ญนั้น ได้ตรัสรู้ขึ้นมาเป็นพระพุทธเจ้าองค์เอกแล้วจึงประกาศธรรมสอนโลก เรื่อยมา การสอนโลกก็คือสอนพระนั้นแหละเป็นอันดับแรก คือสอนเบญจวัคคีย์ทั้ง ๕ เรื่อยมาจนกระทั่งทุกวันนี้

พระโอวาทที่ทรงสั่งสอนพระนั้นสอนว่ายังงใจจะนำมาให้พี่น้องทั้งหลายได้ฟัง ว่าพระ โอวาทที่สำคัญนั้นพระพุทธเจ้าสอนว่ายังงใจ ลูกศิษย์ตถาคตจึงเป็นสรณะของโลกได้ ได้แก่ สงฆ์ ธรรม์ คัจฉามิ ท่านได้มาด้วยเหตุผลกลไกอะไร เบื้องต้นท่านก็สอนโดยมอบงานให้ งานของพระคืออะไร ไม่ใช่งานก่อนนั้นสร้างนี้ยุ่งนั้นยุ่งนี้ วัดไหนไม่มีโบสถ์ไม่มีวิหารวัดนั้น ด้อยหน้าด้อยตา วัดนั้นไม่มีสง่าราศี วัดนั้นไม่น่าเคารพยำเกรง ท่านไม่ได้ว่าอย่างนั้น

ท่านสอนว่า เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ผม ขน เล็บ ฟัน หน้าง นี้อยู่ ๕ ประการ เกสาคือผม โลมาคือขน นขาคือเล็บ ทันตาคือฟัน ตโจคือหนัง นั่นท่านบอก นีละงาน มอบ งานให้เธอทั้งหลายนำไปปฏิบัตินำไปดำเนิน นำไปคิดนำไปพิจารณาให้แตก งานนี้เป็นงาน สำคัญ งานอันนี้อยู่กับใครเวลานี้ งานอันนี้ติดแนบอยู่กับตัวของเราทุกคนทั้งหญิงทั้งชาย เกสาอยู่บนศีรษะของเรา มีทั้งหญิงทั้งชายทั้งนักบวชและฆราวาส ผม ขน เล็บ ฟัน หน้าง เนื้อ เอ็น กระดูก เยื่อในกระดูก ม้าม หัวใจ ตับ พังผืด ไต ปอด ไล่ใหญ่ ไล่ย่อย อาหาร ใหม่ อาหารเก่า เต็มอยู่ในร่างกายของเรานี้ ท่านยังไม่ได้ออกไปถึงอาการ ๓๒ ในขั้น เริ่มแรกเพราะเวลามีน้อย มอบงาน ๕ อย่างนี้ให้พระไปปฏิบัติ

โลกทั้งหลายหลงอันนี้ ราคะตัณหาเกิดขึ้นเพราะหลงผม ขน เล็บ ฟัน หน้าง เนื้อ เอ็น กระดูกนี้แล ความโกรธ ความขวนขวาย ความทะเยอทะยาน ความมืดไม่มีวันมีคืน มีดด้วยกิเลสตัณหา ก็มีดเพราะภูเขาภูเขาของเกสา โลมา นขา ทันตา ตโจนี้แล ภูเขาภูเขา ลูกนี้มีขนาดเท่าคน แต่เวลามันปิดบัง-ปิดบังได้ทั่วแดนโลกธาตุ ไม่มีใครมาเปิดทำลายมัน ได้เลย ภูเขาทั้งลูกเขาพังทลายลงไปทำถนนหนทางสิ่งก่อสร้างต่างๆ ได้อย่างสะดวกสบาย แต่ภูเขาภูเขาของหญิงของชายที่เต็มไปด้วยเกสา โลมา นขา ทันตา ตโจนี้ ไม่สามารถที่จะ ทำลายมันได้ ทั้งไม่สนใจทำลาย มีแต่สนใจส่งเสริมตกแต่งให้สวยให้งามเป็นส่วนมาก

มันจะสวยจะงามอะไร ผมก็เป็นผมรู้กันอยู่แล้วไม่ใช่บ้า ผมก็ผม ขนก็ขน เล็บ ฟัน หน้าง เนื้อ เอ็น กระดูก อะไรมันสวยมันงาม ตกแต่งให้มันเป็นอะไรมันก็เป็นอย่างนี้อยู่ นั้นเอง นีละเรียกว่าภูเขาภูเขาที่มองไม่ทะลุทำลายไม่แตก มันถึงเป็นที่สั่งสมขึ้นมาซึ่ง

ราคคฺคินา โทสคฺคินา โมหคฺคินา ไฟราคะก็เกิดขึ้นเพราะหลงสิ่งเหล่านี้ ไฟโทสะก็เกิดขึ้นเพราะหลงสิ่งเหล่านี้ ไฟโมหะก็เกิดขึ้นเพราะหลงสิ่งเหล่านี้ จงเอาอันนี้ไปทำลายนะ

พิจารณาให้ชัดเจน เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจเป็นยังงี้ แยกธาตุแยกส่วนออกไป ให้แตกกระจายกระจายลงไปเป็นอสุภะอสุภัง มันเป็นของสวยของงามที่ตรงไหน จากนั้นก็พิจารณาเป็น อนิจจัง ทุกขัง อนตตา อะไรมันจะอยู่ค้ำฟ้า พิจารณาให้แตกกระจายกระจาย ท่านสอนอย่างนี้ และสถานที่จะให้ทำงานกับสิ่งเหล่านี้ได้โดยสะดวก ไม่ต้องมีสิ่งมายุ่งเหยิง วุ่นวายนั้นให้ไปทำที่ตรงไหน ท่านก็บอกไว้อีกว่า รุกขมูลเสนาสน์ นิสฺสาย ปพฺพชฺชา ตตฺตเต ยาวซีว อฺสุสาโท กรณียโธ บรรพชาอุปสมบทแล้ว ให้ท่านทั้งหลายไปเที่ยวอยู่ตามรุกขมูลรัมไม้ นั้นเป็นอันดับหนึ่ง และพึงทำความอุตสาหุ่พยายามอยู่ตลอดชีวิตเถิด

พระพุทธเจ้าตรัสรู้ที่รุกขมูลรัมไม้ ท่านก็สอนพระทั้งหลายให้ไปอยู่รุกขมูลรัมไม้ เป็นที่ ๑ รุกขมูลเสนาสน์ จากนั้นก็ให้ไปอยู่ในป่าในเขาในถ้ำในถ้ำจอมผาป่าช้า ป่ารกชัฏ ซึ่งเป็นสถานที่เหมาะสมกับการเจริญภาวนา เพื่อทำลายภพเขาภูเราที่ติดแนบอยู่กับตัวของเรา ให้แตกกระจายออกไปจากความเป็นสัตว์เป็นบุคคลเป็นหญิงเป็นชาย เป็นของสวยของงาม ให้กลายเป็นธาตุเดิมของมัน คือธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ ธาตุไฟเป็นไฟ ธาตุน้ำเป็นน้ำ เป็นต้น นั้นเป็นสัตว์เป็นบุคคลเป็นหญิงเป็นชายที่ตรงไหน นี่ท่านสอน แล้วพระในครั้งพุทธกาลท่านก็ดำเนินอย่างนั้น องค์ไหนที่บวชแล้ว แม้แต่เป็นเศรษฐีภุมมพี เป็นพ่อค้าประชาชน ตลอดถึงเป็นพระมหากษัตริย์ ออกบวชแล้วเข้าไปอยู่ในป่าในเขากับเพ็ญสมณธรรม ได้ตรัสรู้หรือบรรลุนิพพานแดนนิจจันขึ้นมาที่ใจ จนกลายเป็น สรรณํ คจฺฉามิ ของพวกเราน่าดำเนินอย่างนั้น

นี่แสดงให้เห็นพระลูกหลานทั้งหลายได้ยินได้ฟัง การประพฤติปฏิบัติตามธุดงค์วัตรที่ท่านพาดำเนินมา เพื่อกำจัดกิเลสซึ่งเป็นเครื่องผูกพันจิตใจและเป็นพินเป็นไฟเผาไหม้ใจของเรา เพราะภพเขาภูเราเป็นเชื้ออันสำคัญ จำต้องกำจัดมันด้วยการประพฤติปฏิบัติตามที่พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้ เวลาเข้าไปอยู่ในป่าในรุกขมูลรัมไม้ ผู้ที่ไม่เคยก้าวเข้าไปในป่า พูดเรื่องปากก็ไม่ค่อยรู้เรื่องไม่เข้าใจ ต้องขึ้นเวทีคือเข้าไปอยู่ในป่าจริงๆ จึงจะรู้เรื่องของการอยู่ป่า รุกขมูลคืออยู่รัมไม้ปราศจากเครื่องมุงบัง และไปอยู่ในป่าซึ่งเป็นที่น่าหวาดเสียวมากแล้วพวกสัตว์พวกเลื้อยต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในป่านั้น ทั้งจะได้รู้กำลังใจ กำลังสติปัญญา ศรัทธา ความเพียรของตน

อยู่ในรัมไม้เฉยๆ เป็นยังงี้ และไปอยู่ในป่าเปลี่ยวที่นั่นแล้วเป็นยังงี้ ใจมีความรู้สึกอย่างไร เราจะได้เห็นความสะอาดดึ้นในหัวใจของเรา มันกลัวมากน้อยเพียงไร แล้วเอาธรรมเข้ามาเป็นที่เกาะที่ยึด พุทโธ หรือธัมโม หรือสังโฆ ให้ติดแนบอยู่กับใจ ใจของเราจะติดอยู่กับคำว่า พุทโธ ธัมโม หรือสังโฆ บทใดบทหนึ่งที่ปริกรรมในเวลานั้น แล้วใจจะมี

ความแน่นหนามั่นคงขึ้น ๆ อาการของจิตที่เคยคิดไปในเรื่องกลัวเรื่องหวาดเสียวต่าง ๆ จนกระทั่งจะเป็นบ้าเป็นบอไปนั้น มันจะย้อนเข้ามาสู่หลักใหญ่คือพุทธโอ ๆ อย่างเดียว กลายเป็นความกล้าหาญชาญชัยขึ้นมาในสถานที่ที่เคยกลัวมาก ๆ นั้นแล จนกลายเป็นสถานที่อาจหาญชาญชัยขึ้นมาเป็นประหนึ่งว่าตัวสั้นไปหมดทั้งร่าง เพราะความกล้ามากในสถานที่ที่เคยกลัวนั้นแล

เมื่อก้าวขึ้นสู่เวทีคือป่าคือเขาแล้ว ทำไมจะไม่รู้เรื่องของกิเลสและของธรรมเล่า เพราะพระพุทธเจ้าท่านทรงก้าวขึ้นสู่เวทีและได้ผลอันเลิศจากเวทีนั้น ๆ แล้ว จึงได้มาสั่งสอนสัตว์โลกมีภิกษุบริษัทเป็นต้น ด้วยบทธรรมว่า สุวากุขาโต ภควตา ธมฺโม พระธรรมอันพระผู้มีพระภาคตรัสไว้ชอบแล้วดีแล้วทั้งนั้น ไม่มีข้อคัดค้านไม่มีข้อแย้งใดๆ เลย สอนพระก็สอนด้วยสุวากุขาธรรมนั้น ประหนึ่งว่าเอาเถอะภิกษุทั้งหลาย จงปฏิบัติดำเนินตามตถาคตที่สั่งสอนไว้นี้ สมานเป็นยังงี้ แม้ใจจะวอกแวกคลอนแคลนยิ่งกว่าลิงร้อยตัว ก็จะไม่เหินธรรมไปไม่ได้ เอาธรรมบีบบังคับเข้าไป จิตของเราจะมีความสงบร่มเย็นโดยไม่อาจสงสัย

สมานที่เคเคยเห็นแต่ชื่อในตำรับตำรา ว่าสมานเป็นอย่างนั้นสมานเป็นอย่างนี้ สมานคือความแน่นหนามั่นคง สมานคือความตั้งมั่นซึ่งเราจำได้ในหนังสือ แต่ใจของเรามันไม่ตั้งมั่น มันวอกแวกคลอนแคลนเหมือนลิงก็ตาม แต่เวลาเรามาภาวนาเป็นภาคปฏิบัติคือขึ้นสู่เวทีแล้ว จิตก็เป็นสมานขึ้นมาที่ใจของเรา รู้สมานขึ้นที่ใจของเรา อ้อ นี่สมานเป็นอย่างนี้ ท่านว่าสมานในตำรานั้นเป็นชื่อของสมาน ปัญญาในตำราเป็นชื่อของปัญญา วิมุตติหลุดพ้นในคัมภีร์ในตำราเป็นชื่อของวิมุตติหลุดพ้น ไม่ใช่องค์ของสมาน ปัญญา วิมุตติแท้ ไม่ใช่ความหลุดพ้นที่แท้จริงเหมือนที่รู้เห็นขึ้นกับใจของผู้ปฏิบัติแต่อย่างใด

ส่วนสมานจริง ๆ อยู่ที่ใจของผู้ปฏิบัติ สมานขึ้นใดก็ตาม ปัญญาขึ้นใดก็ตาม อยู่ที่ใจของผู้ปฏิบัติ เกิดที่ใจของผู้ปฏิบัติ ผู้ปฏิบัติเท่านั้นจะเป็นผู้รู้ผู้เห็นสมานทุกชั้นปัญญาทุกภูมิ จนกระทั่งปัญญาอันละเอียด ได้แก่ มหาสติ มหาปัญญาต่อกรกันกับกิเลสสมุทัยอันละเอียดสุด ถ้าจะสมมุตตัวอย่างทุกวันนี้ก็เรียกว่าเวทีแชมเปียน ระหว่างกิเลสที่ละเอียดแหลมคมที่สุด ได้แก่ อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขารปจฺจยา วิญญฺณํ ต่อกรกันบนเวทีคือใจกับยอดของมรรคคือมหาสติ มหาปัญญา

เมื่อเราได้ก้าวขึ้นสู่เวที อบรมศิลปวิชาในการรบด้วยสติปัญญาอันเกรียงไกรจนมีความชำนาญชำนาญแล้ว ทำไมมหาสติมหาปัญญาที่เคยได้ยินแต่ตำรับตำราว่า เป็นอย่างนั้นอย่างนี้จะไม่เกิดขึ้นที่ใจ เมื่อปัญญาประเภทนี้ได้เกิดขึ้นที่ใจแล้วจะรวดเร็วทันกิเลสและเหนือกิเลส ๆ ขึ้นเรื่อย ๆ และทำลายกิเลสให้ขาดสะบั้นลงไปจากจิตใจไม่มีเหลือซากอยู่เลย นี่เรียกว่ายอดของมรรคได้แก่มหาสติมหาปัญญา ยอดของสมุทัย ได้แก่ อวิชชาปจฺจ

ยา สงฺขารานี้ท่านเรียกว่า อริยสัจ เมื่อขึ้นเวทีแล้วก็รู้ ต่อกรกับกิเลสซึ่งเป็นอริยสัจประเภทหนึ่งทำลายกันลงได้ในหัวใจของผู้ปฏิบัตินั้นแล ทำไมจะไม่รู้ไม่อาจไม่หาญ สนฺทิกฺขุโลกิ พระพุทธเจ้าไม่ทรงผูกขาด ประกาศไว้อย่างโจ่งแจ้งสำหรับผู้ปฏิบัติทั้งหลายจะต้องรู้ต้องเห็นประจักษ์โดยลำพังตนเอง ไม่ต้องไปทูลถามพระพุทธเจ้าให้เสียเวลาและลำบากเปล่า

นี้ธรรมเหล่านี้พระพุทธเจ้าก็ประกาศสอนไว้แล้ว เราทั้งหลายตั้งใจประพฤติปฏิบัติตามธรรมเหล่านี้แล้ว มรรคผลนิพพานจะไปที่ไหน ก็เวลานี้กิเลสมันอยู่ที่ไหน กิเลสมันอยู่ที่หัวใจเรา พระพุทธเจ้ายังทรงพระชนม์อยู่ที่กิเลสก็อยู่ที่หัวใจเรา พระพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้วกิเลสก็อยู่ที่หัวใจเรา ราคะอันเก่า โทสะตัวเก่า โมหะตัวเก่า อยู่ที่สัตว์ของเก่า ดวงจิตดวงเก่ามานานสักเท่าไร เมื่อเวลาอริยสัจในฝ่ายมรรคคือศีลสมาธิปัญญาได้ฝึกซ้อมตัวเองโดยขึ้นเวทีดังที่กล่าวนี้ เข้าสถานที่เก่าคือใจและรู้ตามความเป็นจริงแล้ว แล้วมรรคจะไปอยู่ที่ไหน สมาธิก็อยู่ที่ใจของเรา สติอยู่ที่ใจ ปัญญาอยู่ที่ใจ สมาธิก็เกิดขึ้นที่ใจ ปัญญาทุกชั้นเกิดขึ้นที่ใจ วิมุตติหลุดพ้นจะไปที่ไหนถ้าไม่เกิดขึ้นที่ใจ หลุดพ้นที่ใจดวงเก่านี้

เมื่อกิเลสได้หลุดลอยไปหมดแล้ว ไม่ต้องถามหาสมาธิ ไม่ต้องถามหาพระนิพพาน สนฺทิกฺขุโลกิ ประกาศกัฏฐานขึ้นที่หัวใจ และกระเทือนทั่วแดนโลกธาตุในผู้ปฏิบัติ บนเวทีที่เฉียบขาดดังที่กล่าวมาแล้วนี้แลไม่เป็นที่อื่น เพราะฉะนั้นธรรมท่านจึงเรียกว่า อกาลิโก ไม่มีกาล ไม่มีสถานที่ ไม่มีเวลา ธรรมเป็นธรรมอยู่ตลอดเวลา ไม่มีสิ่งใดเข้าไปรบกวนได้เลย เช่นเดียวกับกิเลส กิเลสก็มีอยู่ตลอดเวลา ถ้าเราไม่แก้ไม่ถอดไม่ถอนกันแล้ว มันจะเป็นกิเลสอยู่ตลอดเวลา ทำให้คนได้รับความโลภ ความโกรธ ความหลง ได้รับความทรมานอย่างนี้ตลอดไปไม่มีสิ้นสุดยุติลงได้

กาลเวลาจะทำลายกิเลสไม่ได้ สถานที่จะทำลายกิเลสก็ไม่ได้ ต้องธรรมเท่านั้นทำลายกิเลสได้ เราเมื่อปฏิบัติตามนี้แล้วไม่สงสัย ศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่ทรงมรรคตรงผล ตั้งแต่สมาธิปัญญาจนกระทั่งถึงมรรคผลนิพพาน ประหนึ่งว่าตลาดร้านค้าแห่งมรรคผลนิพพานอันใหญ่โตที่สุด ไม่มีอะไรเกินศาสนาพุทธเรา เอ้า ก้าวเข้าไปห้างร้านใหญ่ๆ เป็นยังงี้ หรือตลาดใหญ่ๆ เป็นยังงี้ สินค้าต่างๆ มีเต็มอยู่นั้น สมบัติเงินทองมีเท่าไรซื้อมาๆ ได้ทั้งนั้นไม่อัดไม่อั้น เพราะมีเต็มอยู่แล้วด้วยสินค้าประเภทต่างๆ

นี่ก็เหมือนกัน ธรรมะของพระพุทธเจ้ามีตั้งแต่สมาธิสมบัติ ปัญญาสมบัติ จนกระทั่งวิมุตติสมบัติหรือนิพพานสมบัติ แล้วก็สวรรคตขึ้นพรหม ไปจากไหนถ้าไม่ไปจากอำนาจแห่งคุณงามความดีที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนไว้แล้วนี้ เรียกว่าตลาดแห่งมรรคผลนิพพานมีสดๆ ร้อนๆ หากตั้งใจประพฤติปฏิบัติแล้วต้องรู้ต้องเห็น เพราะธรรมะเป็นอกาลิโก ขอให้

บรรดาถูกหลานทั้งหลายได้นำไปประพฤติปฏิบัติกันเถิด จะเกิดมหามงคลแก่เราทั้งหลาย
ทั่วหน้ากัน

ต่อไปนี่ศาสนาจะเสื่อมไปๆ เราอย่าไปคำนึงนะว่าศาสนาเสื่อมอยู่ในคัมภีร์ไบเบิล
คัมภีร์เป็นคัมภีร์ไบเบิลเป็นไบเบิลใส่ตุ้เต็มตุ้อยู่นั้นละ ในที่สุดเอามาแบกไว้บนหลังบนบ่า
ของเรา จนหลังโก่งหลังหักมันก็เป็นคัมภีร์อยู่ยั้ง แต่ไม่ได้ทำกิเลสของผู้ใดผู้หนึ่งให้
ถลอกปอกเปิกไปได้ ถ้าไม่นำมาปฏิบัตินะ ศิลเป็นศิล สมภาเป็นสมภา ปัญญาเป็นปัญญา
ในคัมภีร์ไบเบิล แต่ไม่ฆ่ากิเลสได้ถ้าเราไม่นำมาฆ่า กิเลสก็เป็นกิเลสตามเดิม จำธรรมได้
เท่าไรก็เป็นกิเลสตามเดิม ถ้าเราไม่แก้ไม่ถอดถอนมัน

ที่ว่าศาสนาเสื่อมมันเสื่อมที่หัวใจของเราเอง ไม่ได้เสื่อมที่ตำรับตำรา ที่จดจารึกไว้
ตามตุ้ตามหีบตามคัมภีร์ไบเบิล จดจารึกไว้มากน้อยเพียงไรก็มีอยู่อย่างนั้นแหละไม่ได้
หายไปไหน ที่ว่าศาสนาเสื่อมมันเสื่อมที่ใจของเรา เคยมีความเชื่อความเลื่อมใสในบาปใน
บุญในคุณในโทษก็เสื่อมลงไปๆ เคยขยันขันแข็งทำบุญให้ทานก็เสื่อมลงไปๆ เคยขยัน
ขันแข็งในการเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนารักษาจิตใจของตนก็เสื่อมลงไปๆ นี่มันเสื่อมอยู่ที่
หัวใจของเรา สุดท้ายก็เป็นซุงทั้งท่อนหรือไม้ท่อนหนึ่งเท่านั้นไม่เห็นเกิดประโยชน์อะไรเลย

ผ้าเหลืองพาดเข้าไปคลุมเข้าไปเหลืองหมดทั้งตัวเป็นผ้าสิกรรมฐานเสียด้วย แต่ตัว
ของพระกรรมฐานนั้นเหมือนกับซุงทั้งท่อนมันเกิดประโยชน์อะไร นั้นละศาสนาเสื่อม
เหมือนกับว่าเอาผ้าไปปกคลุมพระเถรที่ไม่สนใจในอรรถในธรรมนั้นแล นี่ผ้าปกคลุมพระ
เถรเราที่ปราศจากหิริโอตตปปะ ไม่มีความละอายต่อบาปต่อกรรมทั้งหลายแล้ว ยิ่งกล้า
หาญชาญชัยต่อกิเลสตัณหาอาสวะประเภทต่างๆ มีราคะตัณหาเป็นสำคัญมากขึ้นทุกที ใจมี
แต่ความฟุ้งเฟ้อเห่อเหิมลืมนื้อลืมตัว หัวโล้นๆ ก็ลืมนิดไปหมดไม่สนใจ นี่ละศาสนาเสื่อมมัน
เสื่อมอยู่ที่หัวใจของผู้ปฏิบัติของนักบวชของพุทธบริษัทเราแล้ว มิได้เสื่อมที่คัมภีร์ไบเบิล
อะไรเลย

ฉะนั้นจึงขอให้ชาวพุทธเราพากันระมัดระวังภัยภายในใจของตนๆ อย่าให้ศาสนา
เสื่อมนะ ถ้าศาสนาเสื่อมฆราวาสก็ร้อน ชาววัดก็ร้อนชาวบ้านก็ร้อน ที่กล่าวมาเมื่อสักครู่นี้
ว่าศาสนาเสื่อมเป็นยังไง ตัวไม่รู้จักตัว เมียไม่รู้จักเมีย เป็นบ้าไปกับผู้หญิงผู้ชายกาฝากไป
หมด นั้นละศาสนาเสื่อมศาสนาฉิบหาย ให้พากันจำเอา พวกพระเถรเราก็เหมือนกันอย่าง
นั้น ที่ท่านเรียกว่าศาสนาเสื่อม

ถ้าเจริญแล้ว ต่างคนต่างนำธรรมะนี้ไปประพฤติปฏิบัติปกครองเหย้าเรือนของตน
มีความร่มเย็นเป็นสุขไปหมด พระเถรก็เป็นผู้ตั้งหน้าตั้งตาประพฤติปฏิบัติกำจัดกิเลสซึ่ง
เป็นตัวภัยอยู่ในจิตใจนี้ให้หมดออกไปๆ ใจที่ไม่เคยเป็นสมาธิก็แน่นปึ๊งยิ่งกว่าภูเขาทั้ง
ลูกนั้นเห็นไหม ปัญญามีความฉลาดแหลมคม ปัญญาของทางธรรมไม่ได้เหมือนปัญญา

ทางโลก ปัญหาของทางธรรมเกิดขึ้นมากเท่าไร ยิ่งมีความสว่างกระจ่างแจ้ง สัจสารกิเลสพังไปโดยลำดับลำดับดา เมื่อปัญญานี้ถึงขั้นเต็มภูมิแล้ว กิเลสมีเท่าไรทั้งหมดไม่มีอะไรเหลือ นั้นแหละท่านเรียกว่าครองตลาดแห่งมรรคผลนิพพาน คือใจครองความบริสุทธิ์ขึ้นที่หัวใจของผู้ปฏิบัตินั้นแล

วันนี้ได้มาแสดงธรรมให้พี่น้องทั้งหลายได้ทราบ ทั้งฝ่ายฆราวาสและฝ่ายพระเถรลูกหลานของเรา โดยถือเป็นกันเอง กรุณาอย่าถือสีถือสากับหลวงตาบัว เวลาเทศน์ให้หลวงตาบัวเองยิ่งเผ็ดยิ่งร้อนยิ่งกว่านี้ไปอีก อันนี้มาเทศน์ให้พี่น้องทั้งหลายเพียงชั่วประเดี๋ยวเท่านั้น ขอให้รับชั่วประเดี๋ยวไปปฏิบัติก็แล้วกัน วันนี้เวลาหลังจากนี้แล้ว เราจะได้พระราชทานเพลิงศพของท่านพระครูวิมลญาณวิจิตรตามเวล่ำเวลา การแสดงธรรมนี้ก็เห็นว่าสมควรแก่เวลา ขอความสุขสวัสดีจงมีแก่พี่น้องทั้งหลายโดยทั่วกันเทอญ